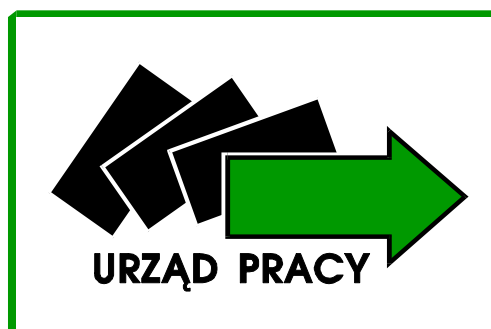


**RANKING ZAWODÓW DEFICYTOWYCH  
I NADWYŻKOWYCH  
W WOJEWÓDZTWIE OPOLSKIM  
W 2011 ROKU**



**OPOLE, kwiecień 2012**

## Spis treści

Wstęp.....	3
1.1. Bezrobotni według zawodów .....	5
1.2. Napływ bezrobocia.....	6
1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach .....	7
1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miesiąca pracy.....	11
2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup.....	13
2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych .....	13
2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy.....	17
3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych .....	19
3.1. Zawody deficytowe .....	19
3.2. Zawody w równowadze .....	22
3.3. Zawody nadwyżkowe.....	23
Podsumowanie .....	26

## Wstęp

Wojewódzki Urząd Pracy w Opolu zgodnie z zapisami ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 8 ust. 1 pkt 3) opracował analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych za II półrocze 2011 roku. Jest ona jednym z zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy.

Celem sporządzenia opracowania monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest stworzenie ich rankingów, które stanowią narzędzie dla monitoringu, czyli procesu obserwowania zjawisk zachodzących na opolskim rynku pracy. Dzięki jego realizacji poprzez systematyczne określanie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo – kwalifikacyjnej na lokalnych i regionalnym rynku pracy planuje się zwiększenie efektywności organizowanych szkoleń dzięki dostosowaniu ich kierunków do potrzeb pracodawców, a także poprzez udostępnienie wyników działań władzom oświatowym oraz dyrekcjom szkół będą one mogły korygować poziom, strukturę i treść kształcenia zawodowego<sup>1</sup>. Monitoring ułatwi także działania mające zaktywizować osoby długotrwale bezrobotne. Aby jednak traktować wyniki MZDiN jako trafne i rzetelnie diagnozujące sytuację na rynku pracy, jego metodologia powinna zostać udoskonalona – chociażby poprzez analizę ofert prasowych czy internetowych.

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych prowadzony jest w oparciu o ujednolicone dla całego kraju *Zalecenia metodyczne* opracowane przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki i Pracy, a podstawowym źródłem informacji są raporty półroczne opracowane przez powiatowe urzędy pracy oraz dane statystyczne pochodzące z systemu statystyki publicznej.

Zgodnie z wytycznymi otrzymanymi z Departamentu Rynku Pracy MPiPS raport, tak jak i opracowania wcześniejsze, będzie zawierał trzy wątki analityczne, które będą obejmowały: analizę bezrobocia wg zawodów, ofert pracy wg zawodów, ogólną analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych.

Podstawą niniejszego opracowania jest wybór definicji podstawowych kategorii pojęciowych:

- Przez **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych** należy rozumieć proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno –

---

<sup>1</sup> *Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia na 2005 rok*, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2004, s. 28.

zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemu kształcenia zawodowego, jak również systemu szkolenia bezrobotnych oraz osób poszukujących zatrudnienia.

- Poprzez **zawód deficytowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- Poprzez **zawód nadwyżkowy** należy rozumieć zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **Zawód** należy definiować jako zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami poprzez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki.
- **Klasyfikacja zawodów i specjalności** została wprowadzona na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 10 grudnia 2002 roku i służy ona ujednoczeniu nazewnictwa zawodów i specjalności występujących w gospodarce i na rynku pracy oraz racjonalnemu planowaniu obsługi rynku pracy i określaniu jego struktury zawodowej. Ostatnia aktualizacja miała miejsce na podstawie rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 roku, na jej podstawie m.in. wprowadzono do klasyfikacji 564 nowe zawody. Struktura klasyfikacji jest wynikiem grupowania zawodów na podstawie podobieństwa kwalifikacji zawodowych wymaganych dla realizacji zadań danego zawodu (specjalności), z uwzględnieniem dwóch aspektów kwalifikacji, tj. ich poziomu i specjalizacji. Wymienione kryteria posłużyły grupowaniu poszczególnych zawodów i specjalności w 10 grup wielkich, 43 grupy duże, 132 grupy średnich i 444 grupy elementarne, przy czym te ostatnie obejmują 2 360 zawodów i specjalności. W klasyfikacji zastosowano kod sześciocyfrowy. Pierwsza cyfra oznacza grupę wielką, druga dużą, trzecia średnią, czwarta elementarną, natomiast dwie pozostałe cyfry podają miejsce zawodu czy specjalności w określonej grupie elementarnej.

## 1.1. Bezrobotni według zawodów

### T-I/W-1 Bezrobotni wg zawodów w województwie opolskim. Stan w końcu 2011 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym				
				kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
					razem	kobiety	razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	"000000"	Bez zawodu	7124	4234	935	548	430	232
2	"522301"	Sprzedawca*	4621	4248	248	233	1464	1374
3	"515303"	Robotnik gospodarczy	2117	973	19	12	741	365
4	"711202"	Murarz*	1327	6	41	0	379	5
5	"722204"	Ślusarz*	1212	26	25	0	348	9
6	"753105"	Krawiec*	805	794	6	6	291	287
7	"331403"	Technik ekonomista*	733	658	85	73	180	170
8	"512001"	Kucharz*	695	629	12	10	243	236
9	"411004"	Technik prac biurowych*	685	579	25	23	231	205
10	"263102"	Ekonomista	653	537	46	34	203	171
11	"753303"	Szwaczka	608	597	8	6	230	229

W przeciągu 2011 roku w obrębie struktury zawodów nie zachodziły istotne zmiany wobec wcześniejszych okresów sprawozdawczych. W porównaniu do końca roku 2010 - oprócz spadku liczebności bezrobotnych - ich struktura praktycznie nie zmieniła się. Jedynym ważniejszym wyjątkiem jest „wypadnięcie” z czołowej jedenastki zawodu sprzątaczk biurowej (911207), którą zastąpiła szwaczka (zawód sprzątaczk biurowej sklasyfikowano na 13 miejscu z liczbą bezrobotnych 576).

W rankingu największy spadek liczby bezrobotnych odnotowano wśród ślusarzy (o 355 osób) oraz techników ekonomistów (o 148 osób). Niewielkie wzrosty odnotowano jedynie w przypadku technika prac biurowych (14 osób) i murarza (6 osób).

Uogólniając strukturę bezrobocia w województwie na poziomie wielkich grup zawodowych, należy podkreślić dwie rzeczy: szczególnie duży udział 7 grupy wielkiej - Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (i jest to zjawisko stałe, choć w roku 2011 nastąpił spadek udziału tej grupy o 1,6 pp.) oraz 5 - Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy. Łącznie te dwie grupy kumulują 54,1% ogółu bezrobotnych. Tradycyjnie już marginalny

charakter ma wielkość bezrobocia w grupie 1 oraz 0. Warto zauważyć, że w roku 2011 najsilniejszy wzrost odsetka nastąpił w grupie 2 – Specjaliści, a więc związanej z posiadaniem wykształcenia wyższego (o 0,6 pp.). Poniżej zaprezentowano ranking malejący grup wielkich na podstawie wielkości odsetka bezrobotnych.

1. **Grupa 7:** Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy – 29,8%
2. **Grupa 5:** Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy – 24,3%
3. **Grupa 3:** Technicy i inny średni personel – 12,5%
4. **Grupa 9:** Pracownicy przy pracach prostych – 9,5%
5. **Grupa 2:** Specjaliści – 9,4%
6. **Grupa 8:** Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń – 5,7%
7. **Grupa 4:** Pracownicy biurowi – 5,1%
8. **Grupa 6:** Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – 2,8%
9. **Grupa 1:** Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy – 0,8%
10. **Grupa 0:** Siły zbrojne – 0,1%

## 1.2. Napływ bezrobocia

Jak ilustruje poniższa tabela, zawody charakteryzujące się najwyższym napływem do bezrobocia pokrywają się w większości z zawodami o najwyższej liczbie bezrobotnych. Świadczy to o tym, że trudna sytuacja osób w tych zawodach ma charakter trwały, notując obok dużego poziomu bezrobocia również stały, wysoki napływ. Warto również zauważyć, iż w czołówce rankingu zawodów o najwyższym poziomie napływu dużą część stanowią zawody szkolne, w których rejestrowało się wielu absolwentów (zwłaszcza bez zawodu, sprzedawców, ślusarzy, murarzy, techników ekonomistów, ekonomistów, kucharzy, krawców, stolarzy i techników prac biurowych).

W porównaniu z sytuacją z roku 2010, odnotować należy, że struktura napływu bezrobotnych wg zawodu nie uległa większej zmianie. Wyjątkiem jest zawód stolarza, nieobecny w czołowej dwunastce rok wcześniej. Z uwagi na to, iż ranking za rok 2010 nie obejmował całego roku, a jedynie osobno analizowane dwa półrocza (z racji zmiany klasyfikacji zawodów), porównywanie liczbowe w przypadku danych ilustrujących napływ nie jest możliwe.

**T- I/W-2 Napływy bezrobotnych wg zawodów w województwie opolskim w 2011 roku**

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Bezrobotni ogółem	W tym		
				kobiety	absolwenci	
					razem	kobiety
1	2	3	4	5	6	7
1	"000000"	Bez zawodu	12974	6564	2562	1447
2	"522301"	Sprzedawca*	5988	5316	638	585
3	"515303"	Robotnik gospodarczy	2343	945	63	31
4	"711202"	Murarz*	1873	3	117	0
5	"722204"	Ślusarz*	1836	23	100	0
6	"331403"	Technik ekonomista*	1118	971	198	167
7	"263102"	Ekonomista	996	765	161	111
8	"512001"	Kucharz*	967	757	42	25
9	"931301"	Robotnik budowlany	944	9	18	0
10	"411004"	Technik prac biurowych*	884	732	88	76
11	"753105"	Krawiec*	850	838	18	18
12	"752205"	Stolarz*	830	49	66	1

\* zawód szkolny

### 1.3. Długotrwałe bezrobocie w zawodach

Na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oszacowano duże i elementarne grupy zawodów implikujących długotrwałe bezrobocie oraz przejawiających równowagę na wojewódzkim rynku pracy między podażą a popytem na pracę. Obserwując poniższą tabelę nietrudno zauważyć, że grupy najbardziej narażone na długotrwałe bezrobocie pochodzą z dolnych rejonów układu klasyfikacyjnego (grupy wielkie od 5 do 9) w przeciwieństwie do grup o małym ryzyku. Również wskaźnik długotrwałego bezrobocia daje wyraźny sygnał o petryfikacji regionalnego rynku pracy, ponieważ z 30 poniższych dużych grup zawodowych aż 27 było obecnych także w rankingu za rok 2010.

**T-I/W7. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w województwie opolskim w 2011 roku wg dużych grup zawodów**

Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
1	"53"	Pracownicy opieki osobistej i pokrewni	0,4688
2	"62"	Leśnicy i rybacy	0,4235
3	"91"	Pomoce domowe i sprzątaczk	0,3984
4	"82"	Monterzy	0,3835
5	"63"	Rolnicy i rybacy pracujący na własne potrzeby	0,359
6	"73"	Rzemieślnicy i robotnicy poligraficzni	0,3545
7	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	0,3347
8	"75"	Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	0,3278
9	"51"	Pracownicy usług osobistych	0,3144
10	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	0,3046
11	"94"	Pracownicy pomocniczy przygotowujący posiłki	0,3037
12	"61"	Rolnicy produkcji towarowej	0,3027
13	"44"	Pozostali pracownicy obsługi biura	0,3
14	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	0,2988
15	"81"	Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych i przetwórczych	0,2938
16	"41"	Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	0,2893
17	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	0,2883
18	"43"	Pracownicy do spraw finansowo-statystycznych i ewidencji materiałowej	0,2794
19	"31"	Średni personel nauk fizycznych, chemicznych i technicznych	0,2787
20	"74"	Elektrycy i elektronicy	0,274
21	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	0,2726
22	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	0,2724
23	"95"	Sprzedawcy uliczni i pracownicy świadczący usługi na ulicach	0,25
24	"26"	Specjaliści z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury	0,249
25	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	0,2485
26	"13"	Kierownicy do spraw produkcji i usług	0,2404
27	"42"	Pracownicy obsługi klienta	0,2401



Lp.	Kod dużej grupy zawodów	Nazwa dużej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
28	"23"	Specjaliści nauczania i wychowania	0,2286
29	"54"	Pracownicy usług ochrony	0,2285
30	"14"	Kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych	0,2174

Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie na Opolszczyźnie stworzono na podstawie wielkości wskaźnika długotrwałego bezrobocia oraz w oparciu o odpowiedni poziom liczby napływających bezrobotnych w danej strukturze zawodu w 2011 roku. Należy tu jednak poczynić pewne zastrzeżenie: dane z poniższej tabeli odnoszą się jedynie do zawodów, w których na koniec roku zarejestrowanych było co najmniej 5-ciu bezrobotnych. Wielkość tę, z braku jakichkolwiek wytycznych, przyjęto arbitralnie. Mniej liczne grupy pominięto, wychodząc z założenia, że sytuacja, w której np. 1 zarejestrowana osoba bezrobotna jest jednocześnie osobą długotrwałe bezrobotną i daje wskaźnik o maksymalnej wartości, jest sytuacją myłą.

#### **T-I/W-8 Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w województwie opolskim w 2011 roku wg elementarnych grup zawodów**

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
<b>ZAWODY W NAJWYŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE</b>			
1	"6221"	Hodowcy ryb	0,7143
2	"7317"	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	0,6216
3	"5322"	Pracownicy domowej opieki osobistej	0,6129
4	"1330"	Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych	0,6
5	"8154"	Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych	0,6
7	"2310"	Nauczyciele akademicy	0,5556
6	"7313"	Jubilerzy, złotnicy i pokrewni	0,5385

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
1	2	3	4
8	"7536"	Obuwnicy i pokrewni	0,5204
9	"2355"	Nauczyciele sztuki w placówkach pozaszkolnych	0,5
10	"3344"	Sekretarze medyczni i pokrewni	0,5
11	"6122"	Hodowcy drobiu	0,5
12	"7514"	Robotnicy przetwórstwa surowców roślinnych	0,5
13	"7513"	Robotnicy w produkcji wyrobów mleczarskich	0,5
14	"5329"	Pracownicy opieki osobistej w ochronie zdrowia i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,5
<b>ZAWODY W NAJNIŻSZYM STOPNIU GENERUJĄCE DŁUGOTRWAŁE BEZROBOCIE</b>			
1	"2131"	Biolodzy i pokrewni	0,0233
2	"2281"	Farmaceuci	0
3	"2353"	Lektorzy języków obcych	0
4	"2111"	Fizycy i astronomowie	0
5	"2511"	Analitycy systemowi	0
6	"3423"	Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej	0
7	"2523"	Specjaliści do spraw sieci komputerowych	0
8	"2512"	Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych	0
9	"2634"	Psycholodzy i pokrewni	0
10	"3356"	Funkcjonariusze służby więziennej	0
11	"5243"	Agenci sprzedaży bezpośredniej	0
12	"9334"	Układacze towarów na półkach	0
13	"4227"	Ankieterzy	0
14	"7117"	Monterzy budownictwa wodnego	0
15	"9213"	Robotnicy pomocniczy przy uprawie roślin i hodowli zwierząt	0
16	"5164"	Opiekunowie zwierząt domowych i pracownicy zajmujący się zwierzętami	0
17	"7543"	Brakarze wyrobów przemysłowych	0
18	"9622"	Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste	0
19	"9411"	Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food	0

Z danych zamieszczonych w powyższej tabeli wynika, że w największym stopniu ryzykiem długotrwałego bezrobocia obarczeni są reprezentanci zawodów nie wymagających wysokich kwalifikacji. Wyjątek stanowią tu zawody z grup: 1330 - Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych, 2310 – Nauczyciele akademicki i 2355 - Nauczyciele sztuki w placówkach pozaszkolnych. Bardziej zróżnicowana jest grupa zawodów o najniższym ryzyku długotrwałego bezrobocia, gdzie licznie reprezentowane są profesje specjalistyczne, w tym związane z technologiami informatycznymi, a także wybrane zawody najprostsze, z 9 grupy wielkiej.

#### 1.4. Analiza bezrobocia wg PKD ostatniego miejsca pracy

Na koniec 2011 roku najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby zatrudnione wcześniej w sekcji przetwórstwa przemysłowego (9 134 osoby), w dalszej kolejności zaś w handlu hurtowym i detalicznym (6 470 osób) oraz w działalności nie zidentyfikowanej (5 994 osoby). Są to te same sekcje, co przed rokiem oraz w I półroczu 2011 roku.

W obrębie sekcji PKD zaznaczają się obszary deficytowe, gdzie liczba zgłaszanych ofert przekracza wielkość napływu bezrobotnych. Najlepszym przykładem są tu sekcje: opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, informacji i komunikacji, działalności finansowej i ubezpieczeniowej, działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej. Należy jednak pamiętać, że w skład tych sekcji wchodzi również jednostki publiczne, a więc zgłaszające oferty stażowe czy zatrudnienia subsydiowanego. Szczegółowo strukturę bezrobocia wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy w zależności od liczby rejestrujących się bezrobotnych prezentuje poniższa tabela.

#### T-I/W-9 Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w województwie w końcu 2011 roku

Lp.	Sekcja PKD	Bezrobotni		Oferty pracy	
		zarejestrowani w roku	stan na koniec roku	zgłoszone w roku	stan na koniec roku
1	2	3	4	5	6
1	Przetwórstwo przemysłowe	12651	9134	6372	185
2	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	9447	6470	4223	82

	samochodowych, włączając motocykle				
3	Działalność nie zidentyfikowana	8757	5994	0	0
4	Budownictwo	5652	3503	3517	104
5	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	3700	2724	2848	17
6	Pozostała działalność usługowa	3413	2304	1218	67
7	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1957	1223	2625	99
8	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1615	1070	1128	17
9	Edukacja	1515	999	803	7
10	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	1499	1119	2020	16
11	Transport i gospodarka magazynowa	1496	900	918	20
12	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1413	1200	347	8
13	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1287	878	1172	33
14	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1184	671	429	6
15	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	738	562	197	10
16	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	674	458	980	53
17	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	502	370	255	1
18	Informacja i komunikacja	281	180	485	16
19	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	197	105	82	2
20	Górnictwo i wydobywanie	106	91	28	1
21	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	8	14	0	0

22	Organizacje i zespoły eksterytorialne	3	4	3	0
<b>23</b>	<b>Ogółem</b>	<b>58095</b>	<b>39973</b>	<b>29650</b>	<b>744</b>

We wskazanych powyżej czołowych sekcjach gospodarki pod względem wielkości generowanej liczby bezrobotnych kwestia wykorzystania wpływających ofert zatrudnienia prezentuje się różnie. Najwyższym stopniem wykorzystania charakteryzują się: organizacje i zespoły eksterytorialne (100%, choć przy bardzo małej liczbie ofert), dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (99,6%), administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne (99,4%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (99,2%) oraz edukacja (99,1%). Nietrudno zauważyć, że wysoki stopień wykorzystania ofert dotyczy sekcji skupiających sektor publiczny. Drugi biegun stanowią oferty wpływające z sekcji: pozostała działalność usługowa (94,5%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (94,6%) oraz działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (94,9%). Generalnie jednak stopień wykorzystania ofert ogółem był bardzo wysoki (97,5%), zdecydowanie wyższy niż w latach ubiegłych.

## 2. Analiza ofert pracy wg zawodów i ich grup

### 2.1. Oferty pracy według zawodów oraz grup zawodowych

Jednym z warunków poprawy sytuacji na rynku pracy jest nieustanny napływ nowych ofert zatrudnienia. W ciągu 2011 roku w województwie opolskim pozyskano 29 650 ofert pracy, mniej niż w roku ubiegłym. Najwięcej wolnych miejsc pracy wykazano w następujących zawodach: robotnik gospodarczy, sprzedawca, robotnik budowlany, robotnik placowy i technik prac biurowych. Widać tu, podobnie jak i w latach poprzednich, wpływ ofert subsydiowanych, napędzających popyt na zawód robotnika gospodarczego, technika prac biurowych i technika administracji, jednak w roku 2011 wpływ ten był o wiele mniejszy w związku ze znaczącym ograniczeniem środków Funduszu Pracy przeznaczanych na aktywizację osób bezrobotnych (ok. 40% wartości z roku 2010). Świadczą o tym liczby: w całym roku ubiegłym wpłynęło mniej ofert pracy dla robotników gospodarczych i techników prac biurowych, niż w samym tylko II półroczu 2010 (spadek odpowiednio o 975 i 327 ofert). Sytuacja przedstawiona w poniższej tabeli jest w znacznym stopniu

homogeniczna z sytuacją z końca 2010 roku. Warto przy tym zaznaczyć, że w każdym z zawodów czołowych (pierwsza 26-tka) pod względem ilości napływu ofert nie ma żadnego, dla wykonywania którego potrzebne byłoby wykształcenie wyższe. Na uwagę zasługuje duży stopień korespondencji (adekwatności) pomiędzy zawodami notującymi wysoki poziom napływu ofert a zawodami charakteryzującymi się najwyższym poziomem bezrobocia, wynikający również z tego, iż o wielkości popytu decyduje kilka raptem zawodów.

### T-I/W-3 Oferty pracy wg zawodów w województwie opolskim w 2011 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku	Stan w końcu roku
1	2	3	4	5
1	"515303"	Robotnik gospodarczy	2829	68
2	"522301"	Sprzedawca*	1275	22
3	"931301"	Robotnik budowlany	1248	66
4	"961302"	Robotnik placowy	844	0
	"411004"	Technik prac biurowych*	715	2
6	"432103"	Magazynier	649	18
7	"833203"	Kierowca samochodu ciężarowego	620	16
8	"332203"	Przedstawiciel handlowy	586	33
9	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	558	48
10	"711202"	Murarz*	480	0
11	"932101"	Pakowacz	469	7
12	"524404"	Telemarketer	463	5
13	"722204"	Ślusarz*	450	10
14	"711601"	Brukarz	441	7
15	"962990"	Pozostali pracownicy przy pracach prostych gdzie indziej niesklasyfikowani	434	1
16	"523002"	Kasjer handlowy	394	7
17	"941201"	Pomoc kuchenna	339	7
18	"911207"	Sprzątaczką biurowa	333	27
19	"524902"	Doradca klienta	320	23
20	"512001"	Kucharz*	319	5
21	"513101"	Kelner*	264	2
22	"821305"	Monter sprzętu radiowego i telewizyjnego	244	0
23	"911290"	Pozostałe pomoce i sprzątaczkę	198	2

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku	Stan w końcu roku
1	2	3	4	5
		biurowe, hotelowe i podobne		
24	"932911"	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	196	0
25	"331301"	Księgowy	194	1
26	"752205"	Stolarz*	193	3

\*Zawód szkolny

Wśród czołowych pod względem popytu zawodów nie stwierdzono wyraźnych problemów z wykorzystaniem dostępnych ofert. Największy odsetek nie wykorzystanych propozycji pracy dotyczył zawodu pracownika ochrony fizycznej bez licencji (8,6%) i sprzątaczkę biurowej (8,1%).

W 2011 roku najwięcej ofert pracy wpłynęło dla pracowników usług osobistych (13,5%), sprzedawców i pokrewnych (10,5%) oraz robotników budowlanych i pokrewnych (8,3%). W statystyce tej najbardziej widoczny jest bardzo duży (o ok. 10 pp.) spadek udziału ofert w grupie 51, za co odpowiada wspomniane już wcześniej zmniejszenie liczby ofert dla robotnika gospodarczego, związane z mniejszymi możliwościami finansowania zatrudnienia subsydiowanego w 2011 roku. Podobny powód tkwi za niższym o 4pp. udziałem ofert dla grupy 41.

#### **T-I/W-3a Oferty pracy wg dużych grup zawodowych w województwie opolskim w 2011 roku**

Lp.	Kod dużej grupy zawodu	Nazwa dużej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku (%)
1	2	3	4	5
1	"51"	Pracownicy usług osobistych	13,5068	11,7411
2	"52"	Sprzedawcy i pokrewni	10,4663	10,6613
3	"71"	Robotnicy budowlani i pokrewni (z wyłączeniem elektryków)	8,2758	3,509
4	"93"	Robotnicy pomocniczy w górnictwie, przemyśle, budownictwie i transporcie	7,9669	13,7652

Lp.	Kod dużej grupy zawodu	Nazwa dużej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku (%)
1	2	3	4	5
5	"72"	Robotnicy obróbki metali, mechanicy maszyn i urządzeń i pokrewni	6,7137	7,6923
6	"96"	Ładowacze nieczystości i inni pracownicy przy pracach prostych	5,3007	0,135
7	"33"	Średni personel do spraw biznesu i administracji	4,9677	8,0973
8	"83"	Kierowcy i operatorzy pojazdów	4,3668	3,6439
9	"41"	Sekretarki, operatorzy urządzeń biurowych i pokrewni	4,1726	0,4049
10	"75"	Robotnicy w przetwórstwie spożywczym, obróbce drewna, produkcji wyrobów tekstylnych i pokrewni	3,4817	4,3186

Sprowadzając analizę do poziomu grup elementarnych zawodów okazuje się, iż najwyższy udział w strukturze wszystkich ofert pracy kumulował się w kategorii gospodarze budynków, a w ramach niej w obrębie zawodu robotnik gospodarczy. Z kolei w przypadku sprzedawców sklepowych (ekspedientów) wysoką wartość odsetka „nabił” zawód sprzedawcy. Szczegóły zawiera tabela **T-I/W-3a**.

#### **T-I/W-3a Oferty pracy wg elementarnych grup zawodowych w województwie opolskim w 2011 roku**

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodu	Nazwa elementarnej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku
1	2	3	4	5
1	"5153"	Gospodarze budynków	9,8446	9,1768
2	"5223"	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	5,4258	4,4534
3	"9313"	Robotnicy pomocniczy w budownictwie ogólnym	4,3323	8,9069
4	"4110"	Pracownicy obsługi biurowej	3,6866	0,4049
5	"5413"	Pracownicy ochrony osób i mienia	2,9541	10,3887
6	"9613"	Zamiatacze i pokrewni	2,9403	0
7	"8332"	Kierowcy samochodów ciężarowych	2,482	2,1592
8	"3322"	Przedstawiciele handlowi	2,3814	5,1282



Lp.	Kod elementarnej grupy zawodu	Nazwa elementarnej grupy zawodu	Oferty pracy	
			Zgłoszone w roku (%)	Stan na koniec roku
1	2	3	4	5
9	"4321"	Magazynierzy i pokrewni	2,3675	2,4291
10	"9112"	Pomoce i sprzętaczki biurowe, hotelowe i pokrewne	2,3328	3,9136

## 2.2. Rankingi zawodów ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty pracy

Przy analizie ofert pracy wykorzystano także wielkość wskaźnika szansy ich uzyskania w poszczególnych zawodach, w oparciu o który powstał poniższy ranking. Należy również zaznaczyć, iż przy jego konstruowaniu wzięto pod uwagę liczbę osób bezrobotnych w danej grupie zawodów.

### T-I/W-11 Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w województwie opolskim w 2011 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
<b>ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJWYŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY</b>			
1	"5244"	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	4,1579
2	"9411"	Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food	1,119
3	"4227"	Ankieterzy	0,875
4	"5243"	Agenci sprzedaży bezpośredniej	0,8596
5	"2412"	Doradcy finansowi i inwestycyjni	0,8274
6	"3334"	Agenci do spraw rynku nieruchomości	0,7777
7	"2514"	Programiści aplikacji	0,5429
8	"3322"	Przedstawiciele handlowi	0,5014
9	"7116"	Robotnicy budowy dróg i pokrewni	0,447
10	"8142"	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	0,4387

Lp.	Kod elementarnej grupy zawodów	Nazwa elementarnej grupy zawodów	Wskaźnik szansy uzyskania oferty
1	2	3	4
<b>ZAWODY CECHUJĄCE SIĘ NAJNIŻSZYM WSKAŹNIKIEM SZANSY UZYSKANIA OFERTY PRACY</b>			
1	"3143"	Technicy leśnictwa	0
2	"3240"	Technicy weterynarii	0
3	"2111"	Fizycy i astronomowie	0
4	"3436"	Muzycy i pokrewni	0
5	"6112"	Sadownicy	0
6	"7315"	Formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła	0
7	"6114"	Rolnicy upraw mieszanych	0
8	"8154"	Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych	0
9	"8159"	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych gdzie indziej niesklasyfikowani	0
10	"5152"	Pracownicy usług domowych	0
11	"7535"	Wyprawiacze skór, garbarze i pokrewni	0
12	"7317"	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów	0
13	"6130"	Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	0,0005
14	"3314"	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	0,0005
15	"3142"	Technicy rolnictwa i pokrewni	0,0009
16	"2631"	Ekonomiści	0,001
17	"3220"	Dietetycy i żywieniowcy	0,0017
18	"7318"	Rękodzielnicy wyrobów z tkanin, skóry i pokrewnych materiałów	0,0017
19	"2633"	Filozofowie, historycy i politolodzy	0,0018
20	"6129"	Hodowcy zwierząt gdzie indziej niesklasyfikowani	0,0019

W województwie opolskim w 2011 roku najtrudniej było znaleźć pracę w wybranych grupach zawodów technicznych: technicy leśnictwa, technicy weterynarii, muzycy i pokrewni, technicy rolnictwa, dietetycy i żywieniowcy, średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych. Podkreślenia wymaga to, że w obrębie tych grup występuje gros

zawodów elementarnych, które są zawodami szkolnymi. Znaczącą grupą są również zawody z grupy 6, związane z rolnictwem, sadownictwem i hodowlą. Mniej widoczne niż w latach ostatnich były w gronie zawodów o najniższym wskaźniku profesje specjalistyczne, chociaż zauważyć trzeba, że trzy wykazane w rankingu grupy specjalistyczne są w nim obecne od lat. Bardzo zróżnicowana – i zupełnie odmienna od klasyfikacji ubiegłorocznych – była grupa zawodów o najwyższym wskaźniku szansy uzyskania oferty. Jednak wskaźnik o wartości >1 osiągnęły jedynie dwie profesje.

### **3. Analiza zawodów deficytowych i nadwyżkowych**

#### **3.1. Zawody deficytowe**

Analizując poszczególne zawody pod względem wielkości wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów wyróżniono zawody nadwyżkowe, deficytowe i wykazujące równowagę na rynku pracy. Następnie zostały one spolaryzowane dodatkowo poprzez odniesienie się do wyodrębnionego na określonym pułapie średniej miesięcznej nadwyżki (deficytu) podaży siły roboczej, co pozwoliło na wyłonienie faktycznie istotnych z punktu widzenia regionalnego rynku pracy zawodów i wskazanie ich w postaci rankingu ujętego w poniższej tabeli. Należy przy tym dokonać istotnego komentarza metodologicznego: warunkiem umieszczenia zawodu w niższym rankingu było tu założenie, iż musi się on charakteryzować średniomiesięcznym napływem ofert na poziomie co najmniej 2,0 – tak, by wyeliminować te zawody, które są nieistotne dla obrazu sytuacji na rynku, notując bardzo niski popyt (np. wpłynięcie 1 oferty w ciągu półrocza) przy braku podaży, co daje maksymalny wskaźnik intensywności deficytu.

**T-I/W-4 Zawody deficytowe w województwie opolskim w 2011 roku**

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
<b>ZAWODY DEFICYTOWE</b>						
1	"712301"	Monter ociepleń budynków	2,8333	0	-2,8333	MAX
2	"814204"	Operator maszyn i urządzeń do produkcji okien z tworzyw sztucznych	4,4167	0,0833	-4,3333	53
3	"814208"	Operator wtryskarki	6,0833	0,1667	-5,9167	36,5
4	"821305"	Monter sprzętu radiowego i telewizyjnego	20,3333	0,5833	-19,75	34,8571
5	"721205"	Spawacz metodą MIG	8,4167	0,25	-8,1667	33,6667
6	"751504"	Klasyfikator jaj, drobiu i pierza	2,5	0,0833	-2,4167	30
7	"232004"	Nauczyciel przedmiotów zawodowych medycznych	2,25	0,0833	-2,1667	27
8	"541308"	Pracownik ochrony fizycznej I stopnia	11,25	0,5833	-10,6667	19,2857
9	"721204"	Spawacz metodą MAG	15	0,8333	-14,1667	18
10	"524404"	Telemarketer	38,5833	2,25	-36,3333	17,1481
11	"522302"	Sprzedawca w branży mięsnej	5,0833	0,3333	-4,75	15,25
12	"812106"	Operator maszyn i urządzeń metalurgicznych*	2,25	0,1667	-2,0833	13,5
13	"311405"	Kontroler jakości wyrobów elektronicznych	2	0,1667	-1,8333	12
14	"332201"	Ekspozytor towarów (merchandise)	8	0,6667	-7,3333	12
15	"314410"	Technik technologii żywności - przetwórstwo jajczarsko-drobiarskie	2,5833	0,25	-2,3333	10,3333
16	"241202"	Doradca finansowy	10,4167	1,0833	-9,3333	9,6154
17	"712202"	Glazurnik	2,3333	0,25	-2,0833	9,3333

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
18	"833202"	Kierowca ciągnika siodłowego	7,75	0,8333	-6,9167	9,3
19	"531202"	Asystent nauczyciela przedszkola	3,75	0,4167	-3,3333	9
20	"325101"	Asystentka stomatologiczna*	2	0,25	-1,75	8
21	"422201"	Pracownik centrum obsługi telefonicznej (pracownik call center)	7	0,9167	-6,0833	7,6364
22	"821205"	Monter osprzętu elektrotechnicznego	3,3333	0,5	-2,8333	6,6667
23	"235301"	Lektor języka angielskiego	4,4167	0,6667	-3,75	6,625
24	"235915"	Wykładowca na kursach (edukator, trener)	2,1667	0,3333	-1,8333	6,5
25	"751101"	Garmażer	4,25	0,6667	-3,5833	6,375
26	"411003"	Pracownik kancelaryjny	12	1,9167	-10,0833	6,2609
27	"235502"	Instruktor tańca	2,0833	0,3333	-1,75	6,25
28	"262101"	Archiwista	2,6667	0,5	-2,1667	5,3333
29	"541307"	Pracownik ochrony fizycznej bez licencji	46,5	8,9167	-37,5833	5,215
30	"441202"	Kurier	2,0833	0,4167	-1,6667	5

\*zawód szkolny

Na podstawie danych za cały 2011 można wyciągnąć kilka ostrożnych wniosków o tendencjach występujących w zawodach deficytowych. Część spośród zawodów w powyższym rankingu (m.in. telemarketer, pracownik kancelaryjny, archiwista czy nie ujęty w rankingu florysta) miało charakter deficytowy również w roku 2009 oraz w I i II półroczu 2010. Tym samym można mówić o utrwalającym się deficycie w tych zawodach.

Jednocześnie, patrząc przez pryzmat wielkości średniomiesięcznego deficytu (czyli liczby ofert, które statystycznie pozostawały nie obsadzone przez napływających bezrobotnych w każdym miesiącu), wyróżnić trzeba dwie profesje związane z wykorzystywaniem telefonu (pracownik call-center i telemarketer). Wysoki deficyt wykazały także zawody: pracownika ochrony mienia i osób (zarówno z licencją, jak i bez

licencji) oraz spawaczy (metodą MIG oraz MAG). W rankingu pojawił się również zawód garmazera, klasyfikowany często jako zawód deficytowy w latach 2003-2010. Zwraca także uwagę przewaga popytu nad podażą w przypadku kilku zawodów związanych z obsługą maszyn i montażem. Ponadto charakterystyczną cechą rankingów zawodów deficytowych jest niski udział zawodów szkolnych: w roku 2011 w czołowej 30-tce było ich tylko 2.

### 3.2. Zawody w równowadze

**T-I/W-4 Zawody wykazujące równowagę w województwie opolskim w 2011 roku.**

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w roku	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
<b>ZAWODY WYKAZUJĄCE RÓWNOWAGĘ NA RYNKU PRACY</b>						
1	"962201"	Pracownik prac dorywczych	5,1667	4,4167	-0,75	1,1698
2	"812107"	Operator maszyn i urządzeń odlewniczych*	2,1667	1,9167	-0,25	1,1304
3	"712604"	Monter instalacji i urządzeń sanitarnych*	6,5833	5,8333	-0,75	1,1286
4	"817290"	Pozostali operatorzy urządzeń do obróbki drewna	2,9167	2,8333	-0,0833	1,0294
5	"422602"	Recepcjonista	4,8333	4,75	-0,0833	1,0175
6	"431102"	Fakturzystka	2,6667	2,75	0,0833	0,9697
7	"752305"	Pilarz	3,1667	3,4167	0,25	0,9268
8	"432103"	Magazynier	54,0833	60,4167	6,3333	0,8952
9	"821304"	Monter zespołów i zespołów elektronicznych	14	15,9167	1,9167	0,8796
10	"723308"	Mechanik maszyn rolniczych	2,1667	2,5	0,3333	0,8667

\*zawód szkolny

Na dynamicznym rynku pracy trwała równowaga pomiędzy napływem ofert i dostępnością siły roboczej jest stanem trudnym do osiągnięcia. Dlatego też trudno o wskazanie tu jakichkolwiek tendencji: ranking zawodów w równowadze jest co pół roku

inny. Przegląd zawodów wykazujących równowagę daje się sklasyfikować ze względu na rodzaj wykonywanej pracy: dominują profesje z dolnych grup wielkich, a zatem nie wymagające specjalistycznego wykształcenia. Metodologiczną granicą analizy zawodów pod kątem ich równowagi był średniomiesięczny napływ ofert i osób na poziomie 2,0000.

### 3.3. Zawody nadwyżkowe

#### T-I/W-4 Zawody nadwyżkowe w województwie opolskim w 2011 roku

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
<b>ZAWODY NADWYŻKOWE</b>						
1	"031101"	Żołnierz szeregowy	0	4	4	0
2	"212002"	Matematyk	0	3,0833	3,0833	0
3	"228204"	Specjalista zdrowia publicznego	0	5,75	5,75	0
4	"263304"	Politolog	0	11,0833	11,0833	0
5	"264303"	Filolog - filologia polska	0	3,9167	3,9167	0
6	"311512"	Technik mechanizacji rolnictwa*	0	9,8333	9,8333	0
7	"314204"	Technik hodowca zwierząt	0	4,75	4,75	0
8	"314205"	Technik ogrodnik*	0	6,6667	6,6667	0
9	"314404"	Technik technologii żywności - cukrownictwo	0	8,1667	8,1667	0
10	"322002"	Technik żywienia i gospodarstwa domowego*	0	21,5	21,5	0
11	"331402"	Technik agrobiznesu*	0	8,25	8,25	0
12	"333108"	Technik spedytor*	0	3,5	3,5	0
13	"352203"	Technik telekomunikacji*	0	3,4167	3,4167	0
14	"731809"	Tkacz	0	8,0833	8,0833	0
15	"741202"	Elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych	0	3,9167	3,9167	0
16	"753605"	Obuwnik przemysłowy	0	15,1667	15,1667	0
17	"811101"	Górnik eksploatacji podziemnej*	0	7,9167	7,9167	0

Lp.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna liczba ofert pracy zgłoszonych w roku	Średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w roku	Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w II-półroczu	Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów
1	2	3	4	5	6	7
18	"314207"	Technik rolnik*	0,0833	33,25	33,1667	0,0025
19	"331403"	Technik ekonomista*	0,4167	93,1667	92,75	0,0045
20	"613003"	Rolnik*	0,0833	17,75	17,6667	0,0047
21	"263102"	Ekonomista	0,6667	83	82,3333	0,008
22	"834103"	Mechanik - operator pojazdów i maszyn rolniczych*	0,0833	10,1667	10,0833	0,0082
23	"263204"	Socjolog	0,0833	5,6667	5,5833	0,0147
24	"242218"	Specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych	0,0833	5,4167	5,3333	0,0154
25	"314202"	Technik architektury krajobrazu*	0,0833	5,3333	5,25	0,0156
26	"264302"	Filolog - filologia obcojęzyczna	0,25	15,8333	15,5833	0,0158
27	"235107"	Pedagog	0,6667	37,25	36,5833	0,0179
28	"234113"	Nauczyciel nauczania początkowego	0,1667	7,0833	6,9167	0,0235
29	"311924"	Technik technologii odzieży*	0,1667	7,0833	6,9167	0,0235
30	"611104"	Rolnik upraw polowych	0,1667	6	5,8333	0,0278
31	"311504"	Technik mechanik*	2,3333	63,6667	61,3333	0,0366
32	"753105"	Krawiec*	2,8333	70,8333	68	0,04
33	"751201"	Cukiernik*	2,4167	49,8333	47,4167	0,0485
34	"311204"	Technik budownictwa*	1,5833	29,8333	28,25	0,0531
35	"713101"	Malarz - tapeciarz*	2	32,0833	30,0833	0,0623
36	"721306"	Błacharz samochodowy*	1,6667	18,3333	16,6667	0,0909

Zawody nadwyżkowe, a więc jedno z bardziej niepokojących zjawisk na rynku pracy na przestrzeni lat 2005 – 2011 wykazują duże podobieństwo. Ilustracją tego jest czerwony kolor w powyższej tabeli – oznacza on te zawody, które były obecne w rankingu również w roku 2010. Tym samym można stwierdzić, że sytuacja na rynku pracy dla wielu zawodów nie zmienia się i ma charakter statyczny. Świadczy to również o strukturalnych problemach regionalnego bezrobocia. Oczywiście są to jedynie interpretacje oparte na statystyce – a zatem niedoskonałe. Nie uwzględniają one chociażby nielegalnego zatrudnienia części bezrobotnych a także bierności wielu z nich (na skutek np. korzystania z pomocy społecznej, opieki nad dziećmi i osobami zależnymi, dysponowania środkami finansowymi transferowanymi do



regionu przez migrującego współmałżonka). Dlatego też wiele zawodów nadwyżkowych charakteryzuje się – w okresie dobrej koniunktury na rynku - spadkiem liczby zarejestrowanych bezrobotnych i przeciętnymi wartościami wskaźnika ryzyka długotrwałego bezrobocia.

Zawodami nadwyżkowymi wykazującymi zerową wartość wskaźnika (takimi, gdzie statystycznie nie ma żadnej szansy na znalezienie oferty, bo takie nie wpływają), są: żołnierz zawodowy (efekt uzawodowienia sił zbrojnych), matematyk, specjalista zdrowia publicznego, politolog, filolog filologii polskiej, technik mechanizacji rolnictwa, technik hodowca zwierząt, technik ogrodnik, technik technologii żywności – cukrownictwo, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik agrobiznesu, technik spedytor, technik telekomunikacji, tkacz, elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych, górnik eksploatacji podziemnej oraz obuwnik przemysłowy. Warto zwrócić uwagę, iż gros czołowych zawodów nadwyżkowych to zawody szkolne (np. technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik agrobiznesu, technik spedytor, technik rolnik, technik ekonomista itd.) – w powyższym rankingu stanowią one ponad połowę klasyfikacji. Jak co roku charakter nadwyżkowy mają też wybrane zawody uzyskane w wyniku studiów wyższych (ekonomista, filolog filologii polskiej, politolog, specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych), choć z uwagi na szeroko profilowane kierunki studiów, wysoką aktywność i mobilność zawodową osób wysoko kształconych oraz potwierdzony badaniami małopolskimi fakt, iż oferty pracy dla specjalistów w znikomym stopniu są kierowane do PUP trudno uznać te zawody za rzeczywiście nadwyżkowe.

Analizując wpływ struktury systemu edukacji na stan bezrobocia, warto przytoczyć kilka spostrzeżeń płynących z zakończonego w marcu 2011 roku badania losów absolwentów szkół ponadgimnazjalnych zawodowych i wyższych województwa opolskiego. Wynika z nich m.in., że w pół roku po zakończeniu nauki dalszej edukacji podjęło się 70% absolwentów techników, 50% absolwentów ZSZ i co trzeci absolwent szkoły wyższej. Bezrobocie osób kończących szkoły ponadgimnazjalne jest więc w znacznej mierze ograniczane przez aktywność edukacyjną, opóźniającą wejście na rynek pracy. Do bezrobocia – według ustaleń badawczych – trafia ok. 20% absolwentów wszystkich badanych szkół. Z kolei po upływie pół roku od skończenia szkoły pracuje 28% absolwentów techników i połowa absolwentów ZSZ oraz uczelni. Co ciekawe, najpopularniejszą i najskuteczniejszą formą poszukiwania zatrudnienia nie były urzędy pracy, a bezpośrednie kontakty z pracodawcami oraz koneksje rodzinne i koleżeńskie. Warto podkreślić jest także to, że ok. 60% pracujących

absolwentów SZS oraz uczelni wyższych wykonywało pracę zgodną z zawodem wyuczonym, wobec 35% byłych uczniów technikum.

Struktura zawodów nadwyżkowych nie wskazuje jednoznacznie na określone rodzaje pracy. Podobnie jak w II półroczu 2010 roku oraz w latach ostatnich, wyjątkiem są jedynie zawody powiązane z sekcją rolniczą (technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa, mechanik - operator maszyn i urządzeń rolniczych, rolnik i technik ogrodnik). Warto również zwrócić uwagę na grupę zawodów powiązanych z technologią żywności. Warto zauważyć, że – i jest to typowe od wielu lat – ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki. Pod względem metodologicznym ograniczono pole analizy do zawodów, dla których średniomiesięczna liczba rejestrujących się w bezrobociu wynosi co najmniej 3 (z uwagi na większą liczbę rejestracji bezrobotnych wobec liczby rejestrowanych ofert).

## **Podsumowanie**

- Rok 2011 stanowił pierwszy po dwóch ostatnich, wzrostowych latach, okres spadku wielkości bezrobocia rejestrowanego. Co prawda był to spadek niewielki, jednak uzyskany przy znaczącym zmniejszeniu środków Funduszu Pracy przeznaczanych na aktywizację bezrobotnych. Spowodowało to z jednej strony spadek o kilka tys. liczby ofert zatrudnienia subsydiowanego, z drugiej – wzrost liczby ofert po stronie zatrudnienia niesubsydiowanego. Oczywiście taka sytuacja wpłynęła na strukturę zawodową bezrobotnych, ale przede wszystkim w wymiarze liczbowym. Innymi słowy: struktura czołowych zawodów, w których kumuluje się bezrobocie, pozostała praktycznie bez zmian wobec 2010 roku i lat wcześniejszych, spadły za to liczebności rejestracji bezrobotnych w zawodach związanych z subsydiowanym zatrudnieniem, zwłaszcza robotników gospodarczych.
- Analiza struktury zawodowej bezrobotnych na koniec 2011 roku oraz struktury zawodowej osób rejestrujących się w bezrobociu jest od lat bardzo zbliżona i pozwala mówić o względnej petryfikacji zjawiska bezrobocia. Jego trzon tworzą stale takie zawody, jak: robotnik gospodarczy, sprzedawca, murarz, ślusarz, technik ekonomista,

ekonomista a także osoby bez zawodu. Warto zwrócić uwagę, że wiele zawodów z czołówki rankingu wielkości bezrobocia to zawody szkolne.

- Przy tej okazji nasuwa się kilka spostrzeżeń odnośnie koniecznych korekt w dotychczasowym systemie ofert edukacyjnych: zbyt duży jest bowiem napływ absolwentów do zawodów, które charakteryzują się wysokim poziomem bezrobocia i napływu do bezrobocia. Wypada tu jak co roku wymienić: sprzedawcę, ekonomistę, technika ekonomistę, murarza, ślusarza, krawca, technika mechanika, kucharza, technika prac biurowych. Co jednak warto podkreślić: do zawodów czołowych pod względem wielkości bezrobocia kierowany jest znaczny odsetek ofert zatrudnienia. Nie pokrywa on liczby rejestrujących się bezrobotnych, ale i tak sprawia, że wskaźniki ryzyka długotrwałego bezrobocia są dla tych profesji niskie.
- Tak jak co roku, w rankingu pojawiło się kilka sekcji gospodarki, które – nawet w dobie „postkryzysowej” – generują więcej ofert pracy niż rejestracji osób bezrobotnych. Te branże to: opieka zdrowotna i pomoc społeczna, informacja i komunikacja, działalność finansowa i ubezpieczeniowa, działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierającej. Należy jednak pamiętać, że w skład tych sekcji wchodzi często jednostki publiczne, a więc zgłaszające oferty stażowe czy zatrudnienia subsydiowanego.
- W przypadku zawodów deficytowych, notowanych w każdym półroczu, zwraca uwagę zmienność rankingów, utrudniająca formułowanie ogólnych tendencji. Jednak pomimo tego część spośród zawodów w rankingu za 2011 rok (m.in. florysta, telemarketer, pracownik kancelaryjny, archiwista, garmażer) miało charakter deficytowy również w roku 2009 i 2010. Tym samym można mówić o utrwalającym się deficycie w tych zawodach.
- Z kolei zawody nadwyżkowe na przestrzeni lat 2005 – 2011 wykazują duże podobieństwo. Oznacza to, że sytuacja na rynku pracy dla wielu zawodów nie zmienia się i ma charakter statyczny. Świadczy to również o strukturalnych problemach regionalnego bezrobocia.

- Zawodami nadwyżkowymi wykazującymi zerową wartość wskaźnika (takimi, gdzie statystycznie nie ma żadnej szansy na znalezienie oferty, bo takie nie wpływają), są: żołnierz zawodowy (efekt uzawodowienia sił zbrojnych), matematyk, specjalista zdrowia publicznego, politolog, filolog filologii polskiej, technik mechanizacji rolnictwa, technik hodowca zwierząt, technik ogrodnik, technik technologii żywności – cukrownictwo, technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik agrobiznesu, technik spedytor, technik telekomunikacji, tkacz, elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych, górnik eksploatacji podziemnej oraz obuwnik przemysłowy. Warto zwrócić uwagę, iż gros czołowych zawodów nadwyżkowych to zawody szkolne (np. technik żywienia i gospodarstwa domowego, technik agrobiznesu, technik spedytor, technik rolnik, technik ekonomista itd.) – w powyższym rankingu stanowią one ponad połowę klasyfikacji. Jak co roku charakter nadwyżkowy mają też wybrane zawody uzyskane w wyniku studiów wyższych (ekonomista, filolog filologii polskiej, politolog, specjalista do spraw badań społeczno-ekonomicznych), choć z uwagi na szeroko profilowane kierunki studiów, wysoką aktywność i mobilność zawodową osób wysoko kształconych oraz potwierdzony badaniami małopolskimi fakt, iż oferty pracy dla specjalistów w znikomym stopniu są kierowane do PUP trudno uznać te zawody za rzeczywiście nadwyżkowe.
- Struktura zawodów nadwyżkowych nie wskazuje jednoznacznie na określone rodzaje pracy. Podobnie jak w II półroczu 2010 roku oraz w latach ostatnich, wyjątkiem są jedynie zawody powiązane z sekcją rolniczą (technik rolnik, technik mechanizacji rolnictwa, mechanik - operator maszyn i urządzeń rolniczych, rolnik i technik ogrodnik). Warto również zwrócić uwagę na grupę zawodów powiązanych z technologią żywności. Warto zauważyć, że – i jest to typowe od wielu lat – ranking zawodów nadwyżkowych jest zdecydowanie bardziej rozbudowany niż w przypadku zawodów deficytowych – wynika to z „nadwyżkowego” charakteru całego rynku pracy oraz bardziej wyrazistych wskaźników nadwyżki.
- Jak zwykle przypominając wątpliwości co do rzetelności ustaleń monitoringu prowadzonego w oparciu o obowiązującą metodologię stwierdzić należy, iż przydatność tego narzędzia w zakresie usprawniania polityki edukacyjnej jest stosunkowo niewielka. Trudno zwłaszcza wskazać w oparciu o zawody deficytowe

(zmienność rankingów, brak „stałej” grupy zawodów deficytowych, obecność w rankingach zawodów o relatywnie niskim napływie ofert i jeszcze niższym napływie bezrobocia, a więc często marginalnych z punktu widzenia gospodarki) kierunki, w jakich powinno zmierzać kształcenie w regionie. Łatwiejszym zadaniem jest wskazanie tych zawodów, które notują nadwyżkę i kształcenie w których tylko tę nadwyżkę powiększa. Wydaje się jednak, że problemem szkół zawodowych jest na dzień dzisiejszy nie tyle struktura zawodowa absolwentów, ile ich praktyczne umiejętności zawodowe, często niewystarczające do startu na rynku pracy.

- Cennym uzupełnieniem monitoringu w jego kształcie dotychczasowym byłoby bez wątpienia włączenie do metodologii analizy innych źródeł ofert oprócz powiatowych urzędów pracy. Dyskusji należałoby również poddać zasadność uwzględniania po stronie popytu na pracę ofert stażowych i związanych z subsydiowanym zatrudnieniem, ponieważ nie stwarzają one trwałych miejsc pracy. Inna kwestia to brak „filtrowania” ofert pod względem występowania sytuacji, gdy ta sama oferta jest zgłaszana do więcej niż jednego PUP oraz gdy ta sama oferta jest zgłaszana kilkakrotnie w tym samym PUP.
- Innym uzupełnieniem monitoringu są bez wątpienia badania społeczne, takie jak przeprowadzone w latach 2011/2020 badanie losów absolwentów w ramach projektu systemowego WUP pn. *Opolskie Obserwatorium Rynku Pracy II*. Dzięki niemu wiemy m.in., że: w pół roku po zakończeniu nauki dalszej edukacji podjęło się 70% absolwentów techników, 50% absolwentów ZSZ i co trzeci absolwent szkoły wyższej. Bezrobocie osób kończących szkoły ponadgimnazjalne jest więc w znacznej mierze ograniczane przez aktywność edukacyjną, opóźniającą wejście na rynek pracy. Do bezrobocia – według ustaleń badawczych – trafia ok. 20% absolwentów wszystkich badanych szkół. Z kolei po upływie pół roku od skończenia szkoły pracuje 28% absolwentów techników i połowa absolwentów ZSZ oraz uczelni. Co ciekawe, najpopularniejszą i najskuteczniejszą formą poszukiwania zatrudnienia nie były urzędy pracy, a bezpośrednie kontakty z pracodawcami oraz koneksje rodzinne i koleżeńskie. Warto podkreślić jest także to, że ok. 60% pracujących absolwentów SZS oraz uczelni wyższych wykonywało pracę zgodną z zawodem wyuczonym, wobec 35% byłych uczniów technikum. Kontekst ustaleń MZDiN uzupełnią w najbliższym czasie badania nad migracjami absolwentów z województwa

opolskiego oraz pracodawców, również pod kątem prognoz zatrudnieniowych (więcej informacji można znaleźć na stronie: [www.obserwatorium.opole.pl](http://www.obserwatorium.opole.pl)).